

ani chvíle, nýbrž abyste všechny své schopnosti a všechny své síly vynaložili přípravě na tato svá povolání. Přál bych si, abyste ve chvílích, kdy snad budete ochabovati, kdy se k Vám přiblíží pokušení ať v té neb oné formě, aby Vás svedlo od cesty za spravedlností, — ať nyní za přípravy, ať později v praktickém životě, — si připomněli, co Vám nyní pravím: Po staletí, za nejkrutějších útrap, udržel se náš národ, poněvadž věřil ve spravedlnost, jež mu musila přinésti svobodu. Nepřipusťme, aby ztratil víru ve spravedlnost nyní, když jí dosáhl. Je posvátným úkolem stavu právníckého, aby ve svém národě tuto víru ve spravedlnost udržoval živou a účinnou. A to je cíl, který za to stojí, abychom mu věnovali všechny své síly a nejlepší své schopnosti.

Dr. Jaroslav Kallab:

Ustanovení mírových smluv, týkající se přímo republiky československé.

II. Spojení s mořem.

Zásada sebeurčení národů, o níž se opíralo i uznání neodvislosti státu našeho, netýká se, jak nyní se strany německé se často tvrdí, jen práv jazykových, nýbrž i života hospodářského. Znamená pak z tohoto stanoviska zásada sebeurčení, že každému národu, jenž pro svou kulturní vyspělost se uznává za plnoprávného člena mezinárodního společenství, se má dostatí možnosti, aby i hospodářsky určoval samostatně své osudy. Uznává se totiž, že hospodářská odvislost od jiného státu bývá zpravidla předchůdkyní odvislosti politické, a že by tedy uznání neodvislosti nemělo prakticky mnoho smyslu, kdyby zároveň nebylo učiněno opatření, aby nově uznaný stát byl vyproštěn z hospodářské závislosti na státu jiném. To platí zvláště o státech vnitrozemských, jakým je stát náš. Následkem obecně uznané mezinárodnosti moře má totiž stát přímořský před státem vnitrozemským tu velkou výhodu, že může voliti, s kterými státy chce do těsnějších hospodářských vztahů vstoupiti. Naproti tomu stát, jenž ze všech stran jest obklíčen hranicemi států jiných, závisí co do hospodářských svých vztahů z velké části na dobré vůli svých sousedů, totiž na tom, jaké zboží a za jakých podmínek chce tento stát pustiti přes své hranice.

Podle bodu třetího známých 14 bodů Wilsonových, jež oběma stranami byly uznány za základ mírového jednání, měla mírovou smlouvou jako záruka trvanlivosti míru býti uznána zásada: potlačiti v mezích možnosti přehrady hospodářské a nakládati ve věcech obchodních stejně se všemi národy, jež přivolí k míru a se sdruží, aby jej udržely. Důsledkem této zásady pojata byla jak do mírových smluv s Německem a s Rakouskem, tak do zvláštních smluv, jež velmoci současně uzavřely se státy nově utvořenými,

mezi nimi i s naší republikou, ustanovení, vyhražující státům spojeným a přidruženým jednak svobodu transitu, jednak nakládání podle zásady největších výhod, totiž podle zásady, že výhoda v hospodářském ohledu poskytnutá kterémukoliv státu, platí automaticky též pro všechny státy spojené a přidružené. Již zde upozorníme, že v poměru našeho státu a částečně Polska k Rakousku a k Uhrám, platí tu některé úchytky, totiž že důsledkem předválečných těsných vztahů mezi těmito státy, jež nebylo možno na ráz přerušiti, vzdávají se ostatní státy spojené a přidružené na určitou dobu určitých výhod, jež by tyto státy si vzájemně poskytly. O tom pojednáme v oddílu o důsledcích zániku mocnářství Rakousko-Uherského.

Podle čl. 321. a n. něm. a čl. 284. a n. rak., ukládá se důsledkem hořejší zásady Wilsonovy Německu, resp. Rakousku, aby poskytly svobodu transitu přes své území pro osoby, zboží, lodi, čluny, vany, pošty pocházející z území kterékoliv mocnosti spojené nebo přidružené, nebo určené pro toto území, a to po cestách pro mezinárodní transit nejvhodnějších, po železnicích, po splavných vodních tocích i průplavech. Německo ani Rakousko nesmějí tyto transituující transporty podrobiti žádným transiitním poplatkům a žádným zbytečným průtahům a omezením a musí s nimi nakládati jako s domácími ve všem, co se týká poplatků i úlev, i ve všech jiných směrech. Nesmí pak vůbec vybírat z přepravovaného zboží cel ani podobných poplatků. Dopravní poplatky za zboží transituující musí býti přiměřené a nesmějí býti odstupňovány podle státní příslušnosti dopravního prostředku. Také pro dovoz do Německa a Rakouska a vývoz z nich nesmějí býti zaváděny zvláštní dávky, poplatky a zákazy různé podle místa vstupního nebo výstupního, podle poměrů vlastnických nebo státní příslušnosti použitých dopravních prostředků, nebo podle místa odkud nebo kam doprava se děje. Podrobné předpisy mají pak zabrániti tomu, aby Německo nenadržovalo jednotlivým přístavům, i aby doprava do Německa a Rakouska i z nich byla technicky jak možná usnadněna. Tak zvláště mohou lodi kterékoliv mocnosti spojené nebo přidružené dopravovati cestující i zboží do všech přístavů německých i rakouských za stejných podmínek, jako lodi domácí. Aby doprava do Německa se ještě více usnadnila, ukládá se Německu v čl. 328., aby zachovalo ony svobodné oblasti, jež byly dne 1. srpna 1914. V těchto svobodných oblastech i v těch, jež ještě budou zřízeny, bude dovážené i vyvážené zboží osvobozeno ode všech poplatků mimo poplatek statistický. Ve svobodných oblastech nesmí se činiti rozdílu podle národnosti ani co do osob, ani co do zboží.

Těmito předpisy již o sobě naší republice, jako jednomu ze států spojených, dostane se volnosti v osobní i nákladní dopravě přes Německo i Rakousko, i vylučuje se možnost, aby se kladly překážky jejímu obchodnímu styku s těmito státy v míře vyšší, než by se kladly státům jiným.

Aby však ve svém zámořském styku naše republika byla osvobozena od závislosti na dobré vůli Německa, ukládá se v čl. 363. něm. Německu, aby v přístavech hamburském a štětínském pronajalo naší republice na 99 let prostory, které budou podřízeny obecnému řádu o svobodných oblastech a určeny pro přímý transit zboží, pocházejícího z tohoto státu nebo do něho určeného. Ohraničení těchto prostor, jejich úpravu, způsob jejich upotřebení a vůbec všechny podmínky jejich zužitkování, počítajíc v to cenu nájemného, určí komise, složená z jednoho zástupce Německa, jednoho zástupce státu československého a jednoho zástupce Velké Británie. Tyto podmínky mohou být přezkoumávány každých deset let.

Tím tedy je vzhledem na předpisy o svobodě transitu řečeno, že budeme mítí úplně volný přístup k moři a že pro naše zámořské vztahy obchodní nebude závadou, že zboží přes moře k nám nebo od nás dopravované, musí, pokud jde o severní přístavy, přecházeti přes území německé.

K tomu je dodati, že podle čl. 273. něm. a 225. rak. vyhrazuje se i státům, které nemají mořského břehu, právo užívati vlastní vlajky námořníky s tím, že za domovský přístav těchto lodí se pokládá ono vnitrozemské místo onoho státu, v němž se povede rejstřík o těchto lodích. Tím umožněno i našemu státu, aby měl svoje loďstvo obchodní, resp. aby dával svým příslušníkům právo vypravovati lodi pod naší vlajkou, což v případě válečných zápletek námořních států může mítí značný význam praktický.

Aby spojení vnitrozemských států s mořem ještě více se usnadnilo, upravily mírové smlouvy nově předpisy, týkající se plavby po tocích mezinárodních. Nás přímo se týká zmezinárodnění Labe od vtoku Vltavy a Vitavy od Prahy, dále Odry od ústí Opavice a Dunaje od Ulmu. Na mezinárodních tocích musí se nakládati s příslušníky mocností spojených a přidružených a jejich majetkem stejně, jako s příslušníky států pobřežních, nebo států požívajících největších výhod, a jejich majetkem. Za dopravu na těchto tocích smějí se vybírati jen poplatky určené ke krytí nákladů na udržování splavnosti, nebo na zlepšování řeky a přístupu k ní, nebo na úhradu nákladů, věnovaných zájmům plavby. Pobřežní státy jsou povinny udržovati řeku v dobrém plavebním stavu. Mírové smlouvy vyhrazují ostatně mocnostem spojeným a přidruženým, aby o užívání mezinárodních toků ujednaly zvláštní dohodu, jež, bude-li schválena Společností národů, bude tvořiti mezinárodní řád pro používání těchto dopravních cest.

Větší mezinárodní toky, jako zvláště Labe, Odra a Dunaj, budou podrobeny zvláštní mezinárodní komisi. Bude pak mítí náš stát v komisi labské dva zástupce proti čtyřem zástupcům německým a po jednom zástupci britském, francouzském, italském a belgickém. V komisi oderské bude jeden náš zástupce, tři zástupci Pruska a po jednom zástupci Polska, Anglie, Francie, Dánska a Švédska. V dunajské komisi, již ovšem připadne jen správa oné

části Dunaje, jež nepodléhá již nyní Evropské komisi dunajské, t. j. část od Galace proti proudu, budou zastoupeny všechny státy poříční, Německo pak dvěma zástupci; konečně státy zastoupené v Evropské komisi dunajské, totiž Anglie, Francie, Itálie a Rumunsko, pokud, jako Rumunsko, nejsou státy poříčními. Také o dopravě po Dunaji bude vypracován zvláštní mezinárodní řád. Kdyby stát náš, nebo Jihoslovansko, nebo Rumunsko chtěly podniknouti se zmocněním nebo jako mandatáři mezinárodní komise na části dunajské říční sítě tvořící hranice práce za účelem úpravy, regulace, zřízení jezů a pod., budou na protějším břehu, jakož i na části řečiště ležící vně jejich území požívati práva na všechna usnadnění, nutná k provedení studií a k uskutečnění a udržování těchto prací. Ustanovení toto může míti praktický význam při přístavních stavbách, jež by náš stát chtěl provést na Slovensku.

Tímto zmezinárodněním Labe, Vltavy, Odry a Dunaje má práve našemu státu ještě více, než obecnými předpisy o volnosti transitu, býti usnadněn přístup k moři.

Aby se usnadnil přístup k jaderskému moři, poskytuje čl. 322. až 324. rak. jako slabou náhradu za požadovaný korridor, naší republice zvláštní práva na trati z Bratislavy do Řeky a z Čes. Budějovic do Terstu. Totiž, že po těchto tratích může naše republika dopravovati zvláštní své vlaky vlastní, a že může postavit si při těchto tratích topírny a dílny pro menší správký vozidel, i že může ustanoviti zástupce, kteří by dohlédali na dopravu našich vlaků. Nedojde-li ke zvláštní úmluvě, nesmějí ovšem tyto vlaky sloužiti místní dopravě na cizím území. Podrobnější podmínky budou stanoveny dohodou, nedojde-li k ní, rozhodčím, jež jmenuje vláda britská.

Zásada volnosti přepravy platí podle čl. 326. rak. také pro dopravu telegrafickou a telefonickou. I tu však vyhrazují se naší republice v čl. 327. zvláštní práva. Totiž zvláště, že Rakousko zřídí a bude vydržovati na žádost našeho státu přímé telegrafické a telefonické linky přes svoje území, za něž stát náš bude platiti určité poplatky podle zlevněného tarifu. Tyto linky budou výhradně určeny pro sdělení z naší republiky nebo do ní, a nesmějí Rakouskem býti přerušeny. I tu budou podrobnosti stanoveny dohodou, nedojde-li k ní, rozhodčím, jež určí Společnost národů.

O soudech lichevních.

{Zákony ze dne 17. října 1919, č. 567, o lidových soudech pro trestání válečné lichvy a č. 568 o trestání válečné lichvy.

Cy rill Klener.

Dle dosavadních předpisů státu rakouského a sice cis. nař. ze dne 24. března 1917, č. 131. ř. z. bylo o z a s o b o v á n í obyvatelstva — když po zastavení volného obchodu životními potřebami za